ALIANȚA PENTRU AGRICULTURĂ ȘI COOPERARE

Nr. 119092025/19.09.2025

ALIANȚA PENTRU AGRICULTURĂ ȘI COOPERARE

Către,
SENATUL ROMÂNIEI
COMISIA PENTRU AGRICULTURĂ, INDUSTRIE ALIMENTARĂ ȘI DEZVOLTARE RURALĂ

Răspuns la adresa XXII/475/07.09.2025

Stimate domnule Președinte Sebastian Cernic,
Stimați membri ai Comisiei,

În urma solicitării transmise pentru fundamentarea unei poziții instituționale în vederea participării la lucrările Comisiei Interparlamentare (ICM) *„Vision for Food and Agriculture – Implications at national and EU level”* din 24–25 septembrie 2025, **Alianța pentru Agricultură și Cooperare** formulează prezentul document de poziție**.**

Considerăm esențial ca România să participe la această dezbatere interparlamentară cu un **mandat clar, fundamentat pe interesul național**, **care să reflecte realitățile socio-economice și provocările cu care se confruntă fermierii români și zonele rurale**. Contribuția noastră are rolul de a sprijini Senatul României în dialogul cu omologii europeni și de a promova o Politică Agricolă Comună puternică, echitabilă și adaptată nevoilor tuturor statelor membre, **în spiritul articolelor 38–40 și 175 din TFUE.**

Capitolul 1 – Standard de viață echitabil pentru fermieri și rolul strategic al PAC, (întrebările 1 și 3)

Contextul actual

- În perioada 2021–2027, România a beneficiat de **46,6 miliarde €** dintr-un buget total al Uniunii Europene de 1,2 trilioane €. Raportat proporțional la bugetul propus pentru perioada 2028–2034, de **2 trilioane €**, țara noastră ar trebui să primească o alocare minimă de **77,6 miliarde €**, fără a lua în calcul inflația.
- Totuși, propunerea actuală a Comisiei Europene (COM(2025) 565 final) este de **60,2 miliarde €**, ceea ce reprezintă o diminuare de cel puțin **17,4 miliarde €**. Este, așadar, imperios necesar ca România să negocieze un buget mai mare cu minimum 17,6 miliarde €, pentru a asigura menținerea nivelului actual al sprijinului, corectat cu rata inflației (peste 30% în ultimii 7 ani).
- În ceea ce privește **alocarea pentru agricultură**, Comisia Europeană a publicat recent propunerile de sume minime pe state membre (link: Commission presents minimum national

allocations CAP after 2027). Pentru România se prezintă, în mod eronat, o creștere de 18%, de la 13,99 miliarde € la 16,57 miliarde €, față de exercițiul financiar 2021–2027. Această comparație este înșelătoare, întrucât se referă **exclusiv la Pilonul I (plăți directe din FEGA)**, ignorând Pilonul II (dezvoltare rurală din FEADR).

- Or, **Politica Agricolă Comună are doi piloni**, prin definiția sa instituțională: **Pilonul I** – Fondul European de Garantare Agricolă (FEGA), finanțat integral din bugetul UE și **Pilonul II** – Fondul European Agricol pentru Dezvoltare Rurală (FEADR), cofinanțat din bugetele naționale.
- În actuala perioadă 2021–2027, România a beneficiat de **21,469 mld. €**, dintre care **13,793 mld. €** Pilonul I (FEGA) și **7,675 mld. €** din Pilonul II (FEADR) .
- Comparația strict cu bugetul Pilonului I (FEGA) este deci **incorectă** și conduce la concluzii false privind așa-zisa creștere a fondurilor.
- În plus, ajustarea pentru inflație a fost estimată de Comisie la „-1%", ceea ce este întru totul nerealist. Inflația în România a depășit **30% în ultimii 7 ani**, afectând sever fermierii și cooperativele, mai ales într-un sector puternic dependent de inputuri din import și expus concurenței neloiale provenite din liberalizarea comerțului cu produse agricole din Ucraina și Republica Moldova.
- De asemenea, bugetul PAC nu trebuie să fie supraîncărcat prin includerea tuturor cerințelor legate de mediu și climă. Acestea ar trebui finanțate prin bugete dedicate, precum: „gestionarea riscurilor", „decarbonizare", „fondul temporar pentru tranziție echitabilă" și „fondul pentru refacerea naturii".

Concluzie: o alocare corectă pentru România ar trebui să fie cel puțin la nivelul programării actuale (**21,47 mld. €**) + rata inflației (**6,44 mld. €**), ceea ce înseamnă o sumă minimă de **27,91 mld. €** pentru agricultură în perioada 2028–2034.

Vulnerabilități de guvernanță și implementare

- **Condiționarea fondurilor pentru investiții** de respectarea unor reforme și jaloane care nu au legătură directă cu agricultura ridică întrebări legitime privind riscul pierderii finanțării pentru măsuri vitale, precum irigațiile, spațiile de depozitare, facilitățile de procesare și infrastructura de piață. Noua procedură presupune ca statul membru să avanseze sumele, iar rambursarea să se facă ulterior, doar după auditul Comisiei Europene, ceea ce creează incertitudine și vulnerabilizează fermierii.
- **Integrarea PAC în planurile de parteneriat naționale și regionale (PPNR)** va genera o povară administrativă suplimentară pentru autorități și beneficiari. În prezent, există două agenții cu atribuții separate care utilizează sisteme informatice abia implementate pentru actuala programare. Din 2034, ar fi necesară o nouă platformă, însă costurile nu vor mai fi acoperite din bugetul PAC, ci din fonduri naționale, ceea ce contravine principiului unei politici comune.
- Un aspect deosebit de grav îl reprezintă **excluderea factorilor de decizie autentici în materie agricolă** din guvernanța procesului colegislativ privind CFM și PAC post-2027. Rolul Comisiei pentru Agricultură a Parlamentului European, al DG AGRI și al miniștrilor agriculturii este diminuat, ceea ce riscă să ducă la negocierea în necunoștință a specificității sectorului, prin mandate politice nealiniate intereselor de securitate alimentară națională și europeană.

- **Introducerea cofinanțării pentru investiții** va accentua decalajele între fermieri și state membre. Țările cu posibilități bugetare vor putea sprijini consistent investițiile agricole, în timp ce altele vor redirecționa resursele către sectoare considerate prioritare. Se va ajunge astfel la **o concurență neloială între statele membre**, contrară principiilor fundamentale ale Tratatului privind Funcționarea Uniunii Europene (Art. 38–40 TFUE).

Agricultura europeană are responsabilitatea de a furniza **alimente sigure, de calitate și la prețuri accesibile** pentru cetățenii europeni. Din acest motiv, PAC trebuie să revină la poziția prioritară în cadrul instituțional al Uniunii, la același nivel cu politicile de securitate, apărare și extindere. În acest sens, **acțiunile diplomatice și politice din România trebuie să susțină menținerea caracterului comun al PAC, finanțarea integrală a plăților directe și garantarea unui nivel de trai echitabil pentru fermieri, conform Art. 39 TFUE**.

Agricultura în România și rolul PAC

1. Contribuția economică

- Agricultura, silvicultura și pescuitul contribuie cu ~3,3–3,9% din PIB (2023–2024), mult peste media UE (~1,4%).
- Această valoare contabilă nu reflectă efectele de multiplicare: procesare, comerț alimentar, bioeconomie și mai ales beneficiile de mediu.

2. Populația rurală

- 45–46% din populația României locuiește în mediul rural, comparativ cu ~25% media UE.
- Impactul oricărei schimbări a PAC este, prin urmare, dublu în România față de media europeană.

3. Structura fermelor (APIA 2023)

- Sub 5 ha: **524.627 fermieri (72,3% din total)** → 3 din 4 fermieri români.
- Sub 10 ha: **625.322 fermieri (85,9% din total)** → 9 din 10 fermieri români.
- Peste 10 ha: doar **102.432 fermieri (14,1% din total)** → 1 din 10 fermieri asigură viabilitatea economică și competitivitatea agricolă.

4. Criza generațională

- Doar **~40.338 fermieri <40 ani (sub 10% din categoria 1–5 ha)**. Practic, doar 1 din 10 fermieri care gestioneaza o exploatație sub 5ha este tânăr.
- 2 din 3 fermieri au peste 60 de ani.
- Reînnoirea generațională este blocată, iar atractivitatea sectorului scade din cauza veniturilor reduse (sub 60% din media salariului UE) și a lipsei de acces la teren și capital.
- În fermele zootehnice, categoria sub 5ha, doar **1.919 beneficiari au sub 30 de ani**, față de **5.225 între 50–60 ani**.

Concluzie socială: România are una dintre cele mai ridicate medii de vârstă a fermierilor din UE. Fără un pachet consolidat pentru tineri (granturi, creditare avantajoasă, acces la teren, formare), reînnoirea generațională nu va fi posibilă.

5. Forța de muncă

- România are ~1,7–1,8 milioane locuri de muncă în agricultură (23% din totalul UE).
- Ponderea ocupării: 8–9% din total, față de media UE de ~4%.

6. Teritoriu și mediu

- 84% din teritoriul României = teren agricol și păduri.
- Agricultura este principalul gestionar al solului, apei și biodiversității.
- Micile ferme mențin peisajul rural și previn abandonul terenurilor, în timp ce fermele comerciale asigură securitate alimentară și competitivitate.

7. Vulnerabilități în propunerea PAC post-2027

- Plafonarea și degresivitatea: afectează fermele mijlocii și mari, dar nu îi protejează pe cei mici. Dacă corelăm cu vârsta, avem o imagine care demonstrează acest impact negativ și descurajant. Practic, un tânar fermier instalat de maxim 10 ani, care administreaza peste 150 hectare și pentru care a făcut un credit pentru achiziția unui utilaj pentru lucrări regenerative, o investiție de peste 500.000 euro, este acum penalizat prin degresivitate și plafonare, fără să se țină cont de economia rurală și impactul pe care îl are activitatea și investițiile lui în comunitate, adică locuri de muncă în fermă și alte locuri de muncă dezvoltate în orizontal – servicii sociale.
- Reducerea bugetului PAC pe motiv că agricultura reprezintă <4% din PIB ignoră rolul social, ecologic și strategic al sectorului.

8. Sărăcia rurală și veniturile pe fermă la nivel UE

- Venitul agricol pe lucrător rămâne **cu 60% sub media UE** (COM(2025) 560 final).
- 53% dintre fermele europene au un **output < 4.000 €/an**, folosind 25% din forța de muncă, dar generând <2% din producție (CAPReform, 2024).
- Fermele mari (SO > 250.000 €) reprezintă doar 3% din total, dar produc 59% din output și administrează 35% din teren.

Alianța pentru Agricultură și Cooperare solicită includerea priorităților prezentate – menținerea caracterului comun al PAC, consolidarea bugetului și a mecanismelor de risc, reînnoirea generațională și combaterea sărăciei rurale – în mandatul oficial pe care Senatul României îl va susține la Bruxelles.

- **Conform Art. 38 TFUE**, România cere menținerea Politicii Agricole Comune ca **politică comună a Uniunii**, finanțată prioritar și proporțional cu rolul său strategic, și respinge orice tentativă de a transforma PAC într-o politică secundară sau exclusiv națională.

- **Conform Art. 39 TFUE**, România cere o PAC care să garanteze un nivel de trai echitabil pentru fermieri și respinge plafonarea și degresivitatea obligatorie.
- **Conform Art. 40 TFUE**, România cere stabilizarea piețelor și gestionarea eficientă a riscurilor, inclusiv printr-un mecanism de criză robust și funcțional.
- **Conform Art. 175 TFUE**, România solicită menținerea FEADR ca fond distinct și politici de coeziune economică, socială și teritorială a Uniunii Europene dedicate combaterii sărăciei rurale.
- **Pachetul pentru tineri fermieri (art. 15–16 COM(2025) 560)** trebuie consolidat prin granturi, credite avantajoase, acces la teren și formare profesională, astfel încât reînnoirea generațională să devină realitate.

AXA 2 – Gestionarea riscurilor și Unity Safety Net (întrebarea 2)

Context din propunerea Comisiei

- Comisia propune un fond distinct, **Unity Safety Net**, de **6,3 miliarde €** pentru perioada 2028–2034, dublu față de rezerva agricolă actuală.
- Fondul este „ring-fenced", destinat exclusiv agriculturii, pentru a acoperi **perturbările de piață** și **crizele agricole**.
- Este integrat în **National and Regional Partnership Fund (NRPF)**, dar are reguli proprii pentru a răspunde crizelor și șocurilor externe.
- În prezentare, Comisia menționează că acest fond ar trebui să ofere **stabilitate și capacitate de reacție** în fața incertitudinilor climatice și comerciale.

Probleme pentru România

1. **Subdimensionare**
   – 6,3 miliarde €/7 ani (~900 mil. €/an) este prea puțin pentru a acoperi simultan **șocuri climatice** (secetă, arșiță, boli) și **șocuri comerciale** (acorduri de liber schimb cu Mercosur, Ucraina, Rep. Moldova, Noua Zeelandă etc.).
2. **Eligibilitate restrictivă**
   – sprijinul se acordă doar la **pierderi >30% la nivel de exploatație** → în România, unde seceta lovește inegal, fermierii rămân deseori fără sprijin chiar dacă pierderile pe sole sunt de 100%.
3. **Ambiguitate privind acordurile comerciale**
   – nu este clar dacă USN compensează și **pierderile structurale** cauzate de importuri ieftine sau concurență neloială.
4. **Lipsa de granularitate**
   – fondul nu are prevăzute **triggers automate** pe sectoare/culturi, ceea ce întârzie reacția și lasă fermierii expuși.

Conform Art. 40 TFUE, este nevoie de:

- Clarificarea explicită a **sferei Unity Safety Net**, astfel încât să acopere atât **șocurile climatice**, cât și **pierderile comerciale generate de liberalizări**.

- Introducerea de **declanșatori automați**, calculați la nivel de sector/cultură/parcela, nu doar la nivel de fermă, pentru a reflecta realitățile secetei pedologice din România.
- Creșterea dimensiunii financiare a fondului și stabilirea unui **plafon anual minim**, cu mecanisme de **reîntregire automată** după utilizare.
- Complementaritate cu alte instrumente: **clauze de salvgardare**, „mirror measures" și praguri de import, pentru ca USN să nu devină singurul scut al fermierilor europeni.

Problema pentru România

- România solicită modificarea criteriilor astfel încât pierderile să fie calculate **la nivel de hectar eligibil sau UVM**, nu doar la nivel de fermă. (baza legală din TFUE, articolul 40 TFUE este cel folosit pentru organizarea comună a piețelor agricole, inclusiv mecanismele de intervenție și stabilizare a piețelor → aici intră și instrumentele de gestionare a riscurilor, precum asigurările și fondurile mutuale și Articolul 39 TFUE fixează obiectivele generale, printre care stabilizarea piețelor și asigurarea unui nivel de trai echitabil pentru fermieri).
- Statele membre trebuie să aibă flexibilitate în definirea și implementarea instrumentelor de risc **(art. 76 și 78a, Regulamentul 2021/2115).**
- Sprijinul în caz de criză trebuie să fie rapid și orientat spre **asigurarea continuității activității agricole**, nu doar spre compensarea parțială a veniturilor pierdute.

Cu stimă,
În numele tuturor membrilor și organizațiilor membre ale celor 4 organizații.

ORGANIZAȚIE	PREȘEDINTE	SEMNĂTURĂ ȘI ȘTAMPILĂ
PRO AGRO	Ionel ARION	
LAPAR	Nicolae VASILE	
UNCSV	Mircea BĂLUȚĂ	
AFF	Vlad MACOVEI	